

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

Кафедра «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри, к.е.н., доцент
_____ Л.О. Болтянська
«25» серпня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Економіка і організація підприємств малого бізнесу»

для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр»

спеціальності **076 "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»**

факультет економіки та бізнесу

2020 – 2021 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка і організація підприємств малого бізнесу» для здобувачі ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». - Мелітополь, ТДАТУ - 17с.

Розробник: к е н доцент Завадських Г.М.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

Протокол № 1 від «25» серпня 2020 року

Завідувач кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

к.е.н, доцент _____ Л. О. Болтянська

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр»

Протокол № 1 від «__» _____ 2020 року

Голова, доц. _____ А.А. Костякова

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів - 5	Галузь знань: <u>07"Управління та адміністрування"</u> (шифр і назва)	Вибіркова	
Загальна кількість годин – 150 годин		Курс	Семестр
Змістових модулів - 2		4-й	1-й
Тижневе навантаження: аудиторних занять - 5 год. самостійна робота студента – 13 год.	Спеціальність: 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	20 год.
	Лабораторні заняття	-	
	Ступінь вищої освіти: <u>«Бакалавр»</u>	Практичні заняття	30 год.
		Семінарські заняття	-
		Самостійна робота	100 год.
		Форма контролю: екзамен	

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу - формування у майбутніх фахівців сукупність знань та навичок використання наукового інструментарію теорії та практики господарювання, конкретних форм і методів управління, принципів формування й використання виробничого потенціалу; взаємодії всіх видів ресурсів, організацій та ефективності виробничо-комерційної діяльності підприємств малого бізнесу в умовах сучасного ринкового господарювання.

Завдання курсу - вивчення видів і організаційно-правових форм підприємницької діяльності у сфері малого бізнесу; визначення поняття та організаційно-правових особливостей функціонування підприємства малого бізнесу; ознайомлення із процесом започаткування нового підприємства малого бізнесу та його реструктуризацією; вивчення господарських процесів, що відбуваються у виробничо-комерційних системах підприємств малого бізнесу; закріплення комплексу економічних знань і засвоєння досягнень теорії та практики управління підприємствами малого бізнесу; опанування основних методів розрахунку ефективності використання ресурсів підприємства малого бізнесу; розкриття шляхів формування конкурентоспроможності підприємства малого бізнесу; опанування сучасних методів управління підприємством малого бізнесу та дослідження середовища його функціонування; ознайомлення зі стратегіями конкурентної поведінки підприємства малого бізнесу; набуття навичок складання планів підприємницької діяльності, зокрема бізнес-планів для підприємств малого бізнесу; розкриття особливостей інноваційно-інвестиційних процесів у сегменті підприємств малого бізнесу; ознайомлення із зарубіжним досвідом та вітчизняною практикою управління підприємствами малого бізнесу.

Предмет курсу – господарська діяльність підприємств малого бізнесу у сучасній економіці України.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- організаційно-правові форми підприємництва, що діють в Україні;
- види малих підприємств за організаційно-правовими формами;
- види організаційних структур управління малими підприємствами;
- основні принципи організації науково-дослідного процесу в малих підприємствах;
- теоретичні аспекти фінансової діяльності малих підприємств;
- методика розрахунку показників економічної ефективності діяльності малих підприємств;

вміти:

- визначати та класифікувати малі підприємства за організаційно-правовими формами;
- розробляти техніко-економічне обґрунтування створення малого підприємства;
- розробляти пакет необхідних документів для державної реєстрації малого підприємства;

- здійснювати державну реєстрацію малого підприємства;
- розробляти пакет документів для внутрішнього користування на підприємстві (штатний розпис, положення про організацію та оплату праці, порядок розподілу прибутку);
- аналізувати фінансово-господарську діяльність підприємства, робити висновки та пропозиції;
- здійснювати розрахунок економічної ефективності малих підприємств;

3 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. «Економічні умови функціонування і розвитку малих підприємств»

Тема 1. Мале підприємство як суб'єкт господарювання

[1],[2],[4],[6],[9],[16],[21]

Поняття і види господарювання в Україні. Комерційна і некомерційна господарська діяльність. Суб'єкти господарювання. Суб'єкти малого підприємництва. Поняття “мале підприємство”. Критерії віднесення підприємств до малих. Принципи функціонування малих підприємств, функції та цілі їхньої діяльності. Переваги і недоліки малих підприємств. Організаційно-правові форми малих підприємств. Порядок створення та державна реєстрація малих підприємств. Основні сфери діяльності малих підприємств. Пріоритетні напрями та тенденції розвитку малих підприємств в Україні.

Тема 2. Місце малого бізнесу в економіці країни

[2],[5],[6],[9],[14],[15],[18],[21]

Соціально-економічна роль сектору малого підприємництва в економіці країни: концептуальні засади та існуючий стан. Завдання і принципи господарської діяльності суб'єктів малого підприємництва у контексті забезпечення соціально-економічного розвитку країни. Фактори формування і розвитку сектору малого підприємництва. Місце малого бізнесу в економіці (галузево-секторальний аспект).

Тема 3. Державна підтримка та регулювання підприємницької діяльності

[1],[2],[5],[6],[9],[14],[15]

Необхідність, напрями, засоби та ефективність державної підтримки і регулювання підприємницької діяльності. Вітчизняна інституційна база підтримки і регулювання підприємницької діяльності: функції та завдання. Самоорганізація малих підприємств як ефективна форма регулювання підприємницької діяльності підприємницької діяльності: функції та завдання. Особливості та переваги зарубіжного досвіду державної підтримки і регулювання сектору малого підприємництва.

Тема 4. Поняття фінансових ресурсів та фінансово-кредитної бази функціонування малого підприємства

[2],[3],[6],[8],[10],[15]

Поняття фінансових ресурсів та фінансово-кредитної бази функціонування малого підприємства. Фінансово-кредитна підтримка розвитку малих підприємств у зарубіжних країнах. Основні форми державної фінансової підтримки малих підприємств в Україні. Особливості та принципи кредитування малих підприємств. Іпотека, лізинг, факторинг як субститути позикового фінансування

Тема 5. Податкова політика країни та її вплив на активізацію малого бізнесу

[2],[3],[4],[8],[11],[14]

Засади податкової політики у секторі малого підприємництва. Напрями впливу і завдання суб'єктів податкової політики у контексті активізації сектору малого підприємництва. Ефективність системи оподаткування господарської діяльності малих підприємств. Напрями вдосконалення податкової політики з урахуванням позитивного закордонного досвіду.

Тема 6. Інформаційно-аналітичне забезпечення функціонування малого підприємства

[1],[2],[3],[7],[11],[13]

Система інформаційно-аналітичного забезпечення функціонування малого підприємства. Звітність як система узагальнених і взаємопов'язаних економічних показників поточного обліку. Основні види звітності малих підприємств. Зміст та структура фінансової звітності малого підприємства. Методи і види обробки інформації фінансових звітів у господарській практиці малих підприємств.

Змістовий модуль 2. «Економічне середовище діяльності малого підприємства»

Тема 7. Мотивація, організація та оплата праці на малому підприємстві

[2],[3],[4],[7],[11],[13], [15], [18]

Сутність, значення та мета організації праці на малому підприємстві. Особливості праці та регулювання трудових відносин на малому підприємстві. Організація оплати праці на малому підприємстві. Зміст та призначення тарифної системи оплати праці. Соціально-економічна сутність і організація преміювання працівників малих підприємств. Соціальне обслуговування працівників малих підприємств.

Тема 8. Капітал малого підприємства

[1],[3],[4],[8],[10],[15], [14], [15], [18]

Економічна сутність, склад і класифікація капіталу малого підприємства. Особливості та принципи формування капіталу малого підприємства. Поняття структури капіталу та її оптимізації. Вартість капіталу малого підприємства та основні сфери його використання. Стратегія управління капіталом малого підприємства

Тема 9. Інвестиційно-інноваційна активність малого підприємства

[2],[3],[5],[6],[10],[13],[14],[15],[16],[17],[18]

Суть та значення інвестицій у малому бізнесі. Інвестиційна діяльність малого підприємства. Фінансові ресурси як важливий фактор інвестиційної діяльності підприємства. Джерела засобів фінансування малих підприємств. Інвестиційна привабливість як складова аналізу інвестиційної діяльності підприємства. Критерії оцінки ефективності інвестицій у практиці інвестиційного проектування на малих підприємствах. Інновації в малому бізнесі та їх класифікація.

Інноваційна діяльність малого підприємства. Політика стимулювання інноваційної діяльності за групами суб'єктів малого підприємництва. Зарубіжний досвід застосування інноваційних систем у малому бізнесі.

Тема 10. Доходи і витрати малого підприємства

[1],[4],[8],[9],[11],[13], [14], [16], [17]

Економічний зміст, класифікація та джерела утворення доходів малого підприємства. Економічна природа та напрями витрат малого підприємства. Показники, що характеризують обсяг, склад і рівень доходів та витрат малого підприємства. Стратегія управління доходами та витратами малого підприємства

Тема 11. Фінансові результати діяльності та економічна ефективність

функціонування малого підприємства

[1],[4],[6],[9],[11],[12], [14], [15], [17]

Прибуток малого підприємства, його економічний зміст, формування і використання. Оцінка прибутковості та ділової активності. Аналіз ліквідності та фінансової стійкості. Фінансове планування діяльності малого підприємства.

Тема 12. Оцінка фінансового стану малого підприємства

[1],[4],[6],[3],[9],[10], [12], [14], [16]

Завдання та інформаційна база аналізу фінансового стану малого підприємства. Зміст аналізу фінансового стану малого підприємства. Методика аналізу фінансової стійкості малого підприємства. Поняття ліквідності малого підприємства. Визначення ліквідності балансу. Розрахунок та аналіз основних показників ліквідності. Поняття та ознаки платоспроможності малого підприємства. Показники оцінки платоспроможності та методика їх аналізу.

4 СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				
			Годин				Балів
			Лк.	Лаб.	Пр.	СРС	
1	Лекція 1	Мале підприємство як суб'єкт господарювання Місце малого бізнесу в економіці країни	2				
	Практичне заняття 1	Мале підприємство як суб'єкт господарювання Місце малого бізнесу в економіці країни			2		3
	Самостійна робота 1	Робота на НПП				10	2
2	Лекція 2	Державна підтримка та регулювання підприємницької діяльності	2				
	Практичне заняття 2	Державна підтримка та регулювання підприємницької діяльності			4		3
	Самостійна робота 2	Робота на НПП				10	2
3	Лекція 3	Поняття фінансових ресурсів та фінансово-кредитної бази функціонування малого підприємства	2				

	Практичне заняття 3	Поняття фінансових ресурсів та фінансово-кредитної бази функціонування малого підприємства			2		3
	Самостійна робота 3	Робота на НПП				10	2
4	Лекція 4	Податкова політика країни та її вплив на активізацію малого бізнесу	2				
	Практичне заняття 4	Податкова політика країни та її вплив на активізацію малого бізнесу			4		3
	Самостійна робота 4	Робота на НПП				10	2
5	Лекція 5	Інформаційно-аналітичне забезпечення функціонування малого підприємства	2				
	Практичне заняття 5	Інформаційно-аналітичне забезпечення функціонування малого підприємства			2		3
	Самостійна робота 5	Робота на НПП				5	2
6,7	Самостійна робота	Підготовка до написання ПМК I				5	
	ПМК I	Підсумковий контроль за змістовий модуль I					10

Всього за змістовий модуль 1 – 74			10	-	14	50	35
8	Лекція 6	Мотивація, організація та оплата праці на малому підприємстві	2				
	Практичне заняття 6	Мотивація, організація та оплата праці на малому підприємстві			4		3
	Самостійна робота 6	Робота на НПП				10	2
9	Лекція 7	Капітал малого підприємства	2				
	Практичне заняття 7	Капітал малого підприємства			2		3
	Самостійна робота 7	Робота на НПП				10	2
10	Лекція 8	Інвестиційно-інноваційна активність малого підприємства	2				
	Практичне заняття 8	Інвестиційно-інноваційна активність малого підприємства			4		3
	Самостійна робота 8	Робота на НПП				10	2
11	Лекція 9	Доходи і витрати малого підприємства	2				
	Практичне заняття 9	Доходи і витрати малого підприємства			2		3
	Самостійна робота 9	Робота на НПП				10	2
12	Лекція 10	Фінансові результати	2				

		діяльності та економічна ефективність функціонування малого підприємства. Оцінка фінансового стану малого підприємства					
	Практичне заняття 10	Фінансові результати діяльності та економічна ефективність функціонування малого підприємства. Оцінка фінансового стану малого підприємства			4		3
	Самостійна робота 10	Робота на НІП				5	2
13,14	Самостійна робота	Підготовка до написання ПМК II				5	
	ПМК II	Підсумковий контроль за модуль II					10
Всього за змістовний модуль 2 – 76 год			10	-	16	50	35
Екзамен							30
Всього з навчальної дисципліни – 150 год							100

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 1

1. У чому полягає сутність господарської діяльності? Розкрийте зміст її основних видів.
2. Що таке «підприємництво»? Які категорії осіб в Україні мають право займатися підприємницькою діяльністю?
3. Охарактеризуйте поняття «мале підприємництво», «малий бізнес», «мале підприємство».
4. За якими критеріями підприємства відносять до малих?
5. Якою є участь СМП у забезпеченні економічного зростання країни?
6. Чому соціальний чинник є основним індикатором стану розвитку СМП, а економічний – похідним?
7. Назвіть недоліки і переваги для системи державного управління унаслідок розвитку СМП.
8. Назвіть завдання СМП, дотримання яких забезпечить посилення соціальної відповідальності підприємств МБ.
9. Обґрунтуйте найбільш важливі принципи господарської діяльності малих підприємств у контексті соціально-економічного розвитку країни (регіону, території).
10. Чим мале підприємство відрізняється від великого середнього?
11. Сформулюйте визначення суті поняття «державне регулювання малого підприємництва».
12. Що є підґрунтям, а що - стратегічною метою державного регулювання МБ?
13. Чому необхідно чітко розмежовувати необхідність державного сприяння та державного регулювання діяльності малих підприємств?
14. Назвіть основні аспекти необхідності державної підтримки розвитку СМП.
15. У чому виявляється потреба у спеціалізованому державному регулюванні діяльності МБ?
16. Чим обумовлена потреба малих підприємств у фінансових ресурсах?
17. Що розуміють під фінансовими ресурсами малого підприємства?
18. У чому полягає відмінність між фінансовими ресурсами і капіталом малого підприємства?
19. Охарактеризуйте внутрішні та зовнішні джерела формування фінансових ресурсів малого підприємства.
20. У якому випадку заучення амортизаційних відрахувань спричиняє ефект розширення виробничої потужності малого підприємства?
21. Охарактеризуйте поняття «податки», «податкова система», «податкова політика».
22. Якими є напрями впливу податкової політики держави на розвиток малих підприємств?
23. Охарактеризуйте загальну систему оподаткування підприємств.
24. Охарактеризуйте види і специфіку спрощених форм оподаткування діяльності МП – юридичних осіб суб'єктів підприємницької діяльності.

25. Охарактеризуйте вітчизняну систему органів управління оподаткуванням та їх функції.
26. Розкрийте поняття системи інформаційно-аналітичного забезпечення функціонування малого підприємства.
27. Чим вирізняються зовнішні й внутрішні користувачі інформації?
28. Які Ви знаєте інформаційні джерела внутрішнього походження?
29. Дайте визначення фінансової звітності малого підприємства.
30. Яка головна мета складання фінансової звітності на малому підприємстві?

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 2

1. У чому полягає сутність організації праці малого підприємства?
2. Згідно з якими документами здійснюється організація праці на малому підприємстві?
3. Дайте визначення поняття організації оплати праці.
4. Який порядок використання фонду оплати праці на малому підприємстві?
5. Назвіть головні чинники, що впливають на реальну заробітну плату на малому підприємстві.
6. Огрунтуйте погляди на категорію аспірантів представників різних економічних шкіл.
7. Охарактеризуйте сутність капіталу згідно з поглядами меркантилістів.
8. Наведіть основні характеристики економічної сутності капіталу малого підприємства.
9. Систематизуйте класифікаційні ознаки видів капіталу малого підприємства.
10. Які види капіталу вирізняють за цілями використання?
11. У чому полягає суть реального інвестування?
12. Які форми інвестування застосовуються на малих підприємствах?
13. Які критерії та показники оцінки ефективності інвестицій існують у практиці інвестиційного проектування на малих підприємствах?
14. Які фінансові коефіцієнти використовують для оцінки інвестиційної привабливості?
15. Які цілі передбачає фінансово-інвестиційний аналіз?
16. Дайте визначення поняття «дохід малого підприємства»
17. Які надходження малого підприємства не визнаються його доходами?
18. Назвіть та охарактеризуйте види доходів малого підприємства згідно з фінансовим звітом суб'єктів малого підприємництва (форма №2).
19. Перелічіть види доходів малого підприємства згідно із загальною класифікацією його доходів.
20. Якими є обмеження доходів для суб'єктів МП?
21. Чому показник прибутку можна вважати одним з основних узагальнюючих показників ефективності діяльності малого підприємства?
22. Дайте визначення суті понять «прибуток» та «рентабельність»

23. Охарактеризуйте послідовність утворення чистого прибутку малого підприємства на загальній системі оподаткування
24. Охарактеризуйте послідовність утворення чистого прибутку на спрощеній системі оподаткування
25. Наведіть класифікацію видів прибутку малого підприємства.
26. Дайте визначення поняття «фінансовий стан малого підприємства». Від чого він залежить?
27. У якому випадку МП має задовільний фінансовий стан; незадовільний фінансовий стан?
28. Яка мета та основні завдання аналізу фінансового стану МП?
29. Охарактеризуйте інформаційну базу для дослідження фінансового стану МП.
30. Розкрийте суть найбільш поширених методів аналізу фінансового стану підприємства.

6. ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Болтянська, Л. О. Економіка підприємства [Текст] : навч. посібник : рекомендовано МОН України / Л. О. Болтянська, Л. О. Андрєєва, О. І. Лисак. - Херсон : Олді-плюс, 2015. - 668 с.
2. Варналій З.С. Мале підприємництво: основи теорії і практики. - К.: "Знання", 2008.- 302 с.
3. Васильців Т.Г. Економіка малого підприємства: навч. посіб. / Т. Г. Васильців, Ілляш О.І., Міценко Н. Г. – К.:Знання, 2013.- 446с.
4. Воротіна Л.І. Малий бізнес та підприємництво в ринкових умовах господарювання [Текст] : навч. посібник / за ред. Л. І. Воротіної. - К. : Видво Європейського ун-ту, 2001. - 307 с.
5. Грицаєнко Г. Інвестиційна привабливість України [Електронний ресурс] / Г. Грицаєнко, М. Грицаєнко // Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal – 2017. – Vol. 3. – No. 1. – Pp. 80-93 – Mode of access : <https://are-journal.com>
6. Завадських Г.М. Дослідження сучасного стану інвестиційної сфери аграрних підприємств / Андрєєва Л.О., Болтянська Л.О. та ін. // Науково-прикладні основи ефективного розвитку аграрного сектору економіки: Монографія. – Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2014. – 272 с. – С. 155-208. (особистий внесок 2,2 ум. друк. арк.)
7. Менеджмент малого бізнеса: учебник для вузов / под ред. М.М. Максимцова, В.Я. Горфинкеля. – М. : Вузовский учебник, 2007. – 269с.
8. Фастовець А.А., Фисун І.В. Фінанси малого бізнесу: навч. посіб. / А.А. Фастовець, І.В. Фисун. – К.: Кондор-Видавництво, 2013. – 302 с.
9. Яворська, Т. І. Малий бізнес у сільському господарстві: теорія і практика [Текст] : монографія / Т. І. Яворська. - К. : ННЦ ІАЕ, 2012. - 386 с.

Допоміжна:

10. Амбранс Ронда. Библия малого бизнеса / Ронда Амбранс. – М.: АСТ, 2011.- 352 с.
11. Балашевич М.И. Экономика и организация малого бизнеса: учеб. пособие / М. И. Балашевич, Т. П. Быкова. – Минск: БГЭУ, 2012. – 335 с.
12. Джейми С. Уолтерс. Качественная эволюция малого бизнеса: 4 ключа к успеху без необходимости расширения компании / Дж. С. Уолтерс. - К.: Баланс Бизнес Букс, 2004.-296с.
13. Іванілов О.С. Економіка підприємства. Підручник. / О.С. Іванілов.- 2-ге вид. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 728 с.
14. Кісельов, А. П. Основи бізнесу [Текст] : підручник / А. П. Кісельов. - К. : Вища школа, 1998. - 191 с.

15. Майкл Э. Гербер. Малый бизнес: от иллюзий к успеху. Возвращение к мифу предпринимательства / М.Э. Гербер - М.: Олимп-Бизнес, 2012.-240с.
16. Пиріг О., Черняк Д. Підприємництво в Україні: від витоків до сьогодення / О. Пиріг, Д. Черняк. – К.: УкрДрук, 2011.- 194 с.
17. Савицька, Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємств [Текст] : нач. посібник / Г. В. Савицька. - 2-ге вид., випр. і доп. - К. : Знання, 2005. - 664 с.
18. Сизоненко, В. О. Сучасне підприємництво [Текст] : довідник / В. О. Сизоненко. - К. : Знання-Прес, 2003. - 379 с.

Інформаційні ресурси:

19. Закон України “Про національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні” № 2157-III від 21.12.2000р. із змінами I, внесеними згідно із Законами № 2388-VI (2388-17) від 01.07.2010, ВВР, 2010, № 37, ст.496 та № 4731-VI (4731-17) від 17.05.2012 режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2157-14>
20. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
21. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV (із змінами та доповненнями)// Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/436-15
22. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>